ZMENY VYUŽITIA ZEME VO VIDIECKYCH PERIFÉRYNÝCH MESTSKÝCH ČASTIACH BRATISLAVY

Blažena Hógelová, Marián Kulla, Peter Spišiak

Abstract

The paper discusses land use changes in the peripheral rural areas of the city of parts Bratislava – Devín, Záhorská Bystrica, Vajnory, Čunovo, Jarovce, Rusovce between the years 2001 – 2011. Clearly, the research confirmed the suburban tendency of the selected city areas. The most significant increase of suburbanisation was recorded in the Vajnory city area, further Jarovce, and Čunovo. Specialisation was observed in that water areas of different utilisation increased (energetics, transport and tourism, irrigation). This occurred against agricultural soil and also other land use types.

Keywords: rural suburban areas, Bratislava, the city of the part, land use

Úvod

Zmeny vo využití zeme majú rôzne časopriestorové podoby. Inú podobu majú mestské a inú vidiecke oblasti, ale podľa prieskumov sa to najdynamickejšie prejavuje v subúrbánných oblastiach, či už je to v rámci periférnych častí miest alebo v ich zázemí. Na Slovensku možno tento trend badať pri všetkých mestách, pričom je v podstate dodržaná určitá hierarchia zmien. Najväčšie zmeny sa odohrávajú v dvoch metropolách – Bratislava a Košice. V príspevku sa budeme zaoberať zmenami vo využití zeme v periférnych vidieckych mestských častiach Bratislavy

Teoreticko-metodologické pozadie

Ako kritérium vidieckosti mestských častí (ďalej VMČ) sme zvolili niekoľko ukazovateľov – nízka hustota zaľudnenia, vysoký podiel pôdohospodárskych plôch (poľnohospodárska, lesná plocha a vodná plocha), špeciálna kultúrna (religiózna, vzdelanostná štruktúra) a ekonomická štruktúra obyvateľstva (zamestnanosť v primárnej sfére). Bratislava má v súčasnosti 17 samosprávnych MČ a na základe hore uvedených kritérií boli do zoznamu zahrnuté MČ Devín, Záhorská Bystrica, Vajnory, Jarovce, Rusovce a Čunovo. Z hľadiska časového bol braný horizont zmien využitia zeme v rokoch 2001- 2011.

Zdrojom databáz pre mapové zobrazenia sú Úhrnné hodnoty druhov pozemkov (ďalej ÚHDP) za VMČ, pričom v prípade skúmaných území platí, že katastrálne územie (ďalej k.ú) je totožné s územím mestskej časti, teda skladá sa

iba z jedného k. ú. Od roku 2003 sa tvorila nová databáza na Úrade geodézie, kartografie a katastra (ďalej ÚGKK) so všetkými hierarchickými úrovňami - obec, okres a kraj, nakoľko boli údaje v knižnej forme evidované len za okresy pre celú republiku. Nesystémové archivovanie nižších hierarchických úrovní na Katastrálnom úrade (ďalej KÚ) v Bratislave, ktorý je tvorca databázy, je dôsledkom organizačných zmien a mali za následok aj tieto nedostatky. KÚ za posledných osem rokov menil trikrát sídlo svojho úradu na území Bratislavy. Toto je považované za najčastejší problém pri získavaní databázy všeobecne. Napriek exaktnosti a hodnovernosti databáz môžeme konštatovať v súlade s vyjadreniami odborníkov odboru zápisov práv k nehnuteľnostiam na katastri nehnuteľností (ďalej KN), že skutočný zapísaný stav nemusí korešpondovať s aktuálnym reálnym stavom. Vlastníci mnohé zmeny dávajú zapisovať s oneskorením. Obdobná situácia nastáva aj z dôvodu vyňatia z poľnohospodárskeho pôdneho fondu (najčastejšie v prípade líniových stavieb - cestných komunikácií), na ktoré je potrebné stanovisko obvodného pozemkového úradu, postupnými výkupmi rozdrobených pozemkov v postupnosti krokov, dochádza k zosúladieniu reálneho stavu v KN s oneskorením niekoľkých rokov. Dynamický rozvoj v posledných obdobiach zvýraznil disproporcie v databázach so skutočným stavom. Problematiku bolo potrebné ozrejmiť s pracovníkmi technického oddelenia KÚ, oddelenia zápisov práv a pracovníkmi podieľajúcich sa na Regionálnej obnove evidencie pozemkov (ďalej ROEP) KN. ROEP dopĺňa a spresňuje existujúcu databázu KN, identifikuje neznámych vlastníkov pozemkov. Tieto poznatky určili ďalšie smerovanie výskumu, dotýkajúce sa nehnuteľností mestských častí. Cenné informácie naznačili možnosti rastu plôch v katastrálnych územiach, proces rozhodovania vkladových konaní a spôsobu zápisov poskytli dostatočné množstvo informácií k vysloveniu hypotézy o príčinách zmien využitia zeme.

Otázka vlastníctva pôdy, využívania pôdy, bola vždy v centre pozornosti v každom historickom období, súčasnosť nevynímajúc. Metodika spôsobu využívania zeme súvisí s vývojom histórie ľudstva, vedných odborov, znalostí a dosiahnutých skúseností. Podmienenosť využívania zeme je v priamej závislosti vývoja vedných odborov systematicky sa zaoberajúcich využitím zeme. Kľúčovým pojmom pre diplomovú prácu je *mapa využitia zeme*. Pojem je tesne zviazaný s osobou L. D. Stampa, ktorý ju ako vedeckovýskumnú metódu použil v roku 1930 pri mapovaní Anglicka, Škótska a Walesu.

V 90. rokoch nastal posun a v Českej republike sa vyprofilovali tri smery výskumu v zmenách využitia zeme. Prvý smer je vyprofilovaný na analýzy socio-ekonomickej vyspelosti územia, druhý na identifikáciu a analýzu periférnych a marginálnych oblastí a tretí založený na kombinácii extenzívnych a intenzívnych foriem výskumu. Subjektívne hľadisko aktérov získava väčšiu váhu ako priestorový element (Bičík, Kupková, 2006).

Vzťah periférie a centra je predmetom štúdií rôznych vedných odborov, medzi inými aj geografie. Oblasť periférie sa dostáva do pozornosti až koncom 90.

rokov. Jednou z možností je použitie mierky hierarchických úrovní zadelených do troch kategórií na výskum interakcií týchto dvoch fenoménov pri sociogeografickej a regionálnej štúdii. Tieto sú často využívané v sociogeografických a regionálnych štúdiách (Džupinová a i., 2008). Do prvej zaraďujeme *Globálnu a nadnárodnú úroveň* (makroúroveň), mezoúroveň predstavuje *regionálnu úroveň* a skúmané MČ môžeme zaradiť do *lokálnej úrovne* (mikroúroveň). V lokálnej úrovni je možné sledovanie pozície obcí v rámci regiónov prípadne mikroregiónov a v našom prípade pozícia MČ v rámci intraurbánnej štruktúry hlavného mesta Bratislavy. Vzťah využitia krajiny a krajinnej pokrývky spolu úzko súvisia. Geografia sa v predmete svojho výskumu zaoberá krajinou, prírodným prostredím. Krajinná pokrývka predstavuje hlavne topografiu, biotu, povrchové vodstvo, pôdu a štruktúry vytvorené človekom.

Smerovanie zmien využitia zeme vo VMČ Bratislavy v časovom rade 2001 až 2011 je riešené aj z pohľadu periférie mesta, marginálneho priestoru, premena ktorého smeruje do začlenenia urbánnej štruktúry hlavného mesta. Skúmané územie je nielen perifériou ale súčasne vystupuje do popredia hraničná poloha u MČ Jarovce, Rusovce, Čunovo a Devín. Špecifickosťou pravobrežných VMČ bola izolácia od urbánnej štruktúry mesta riekou Dunaj a na strane druhej štátnou hranicou. Izolovanosť sa najvýraznejšie prejavila u VMČ Devín štátnou hranicou na rieke Dunaj a Morava a horským masívom Malé Karpaty. Prístup do MČ sprostredkúva len jedna cestná komunikácia v smere do MČ Devínska Nová Ves a v opačnom smere do MČ Karlova Ves. Aspekt štátnej hranice s Rakúskom sa znásobil v období socializmu, kedy územie bolo pod železnou oponou.

Koncepcia tvorby územného plánu s dopadom na zmeny využitia zeme

Využitie zeme je kľúčová otázka v riešení plánovania miest a obcí. Rozvojové zámery na území Bratislavy ako aj v ostatných mestách Slovenska v transformačnom období nabrali nový smer organizácie priestoru. Urbanistická koncepcia vo vyjadrení všetkých vzťahov a oblastí ohraničeného územia je východiskovým materiálom pre dokument Stratégia rozvoja hlavného mesta SR s prijatou víziou a schválenými dlhodobými platnými strategickými cieľmi rozvoja Bratislavy. Územno-plánovacia dokumentácia (ďalej ÚPD) rieši využitie zón mesta, pričom každá zóna má priradenú určitú funkciu s výhľadom na budúce využitie zeme. Rozvojové územia určené na výstavbu v súčasnej podobe ÚPN nepostačujú požiadavkám trhu. Suburbanizačné procesy zasahujúce do periférnych oblastí súvisia s migráciou obyvateľstva s najväčším pracovným trhom na území Slovenska. Jednou z dôležitých úloh samospráv je rozvoj komunikačnej infraštruktúry na minimalizovanie nákladov s prevádzkou sídelného systému, na vyjadrenie vôle subjektov pri predkladaní návrhov zmien ÚPN v organizácii svojho priestoru.

V transformačnom období sa suburbanizačný efekt prejavoval vznikom nových rezidenčných areálov v ekologicky atraktívnom priestore vidieckych periférnych častí. Orientácia najatraktívnejšej výstavby je najmä severozápadným smerom – vo VMČ Záhorskej Bystrici - Strmé Vŕšky, neskôr vo VMČ Devín transformácia záhradkárskej osady na trvalé bývanie. Výstavbu nových lokalít začal ovplyvňovať trh a investori, zmenila sa veľkosť zastavaných areálov, kvalita. Výstavba prebieha predovšetkým na poľnohospodárskej pôde, ktorá sa v transformačnom období vrátila pôvodným majiteľom a ich dedičom. Pre bývalých vlastníkov a ich dedičov pokračovať kontinuálne s prácou na pôde je temer nemožné, nakoľko sa vytvorili nové pracovné väzby, stratili sa pocity stotožnenia sa s pôdou. Takto nadobudnutý majetok sa stáva predmetom predaja, prípadne ostáva v nájme podielníckych družstiev alebo odpredávajú pôdu družstvu, ak má finančné prostriedky na odkúpenie.

Zmeny využitia zeme vo VMČ Bratislavy za obdobie r. 2001 – 2011

V analýze časopriestorového využitia zeme za obdobie 2001 – 2011 sme sledovali koeficienty rastu a relatívne prírastky, resp. úbytky.

Koeficient rastu **poľnohospodárskej pôdy** (PP) v roku 2011 vzhľadom na rok 2001 dosiahol záporné hodnoty v rozmedzí 0,40 – 8 %, v absolútnych hodnotách úbytok 7 – 83 ha (VMČ Záhorská Bystrica), tieto výsledky dokazujú zábery PP na výstavbu.

Koeficient rastu **lesných pozemkov** (LP) v roku 2011 vzhľadom na rok 2001 dosiahol vo VMČ Čunovo 0,4 %, v absolútnych hodnotách prírastok 0,6 ha, v ostatných VMČ záporné hodnoty v rozmedzí 0,0 – 0,9 %, v absolútnych hodnotách úbytok 0,07 – 13 ha.

Koeficient rastu **vodnej plochy** (VP) v roku 2011 vzhľadom na rok 2001 dosiahol kladné hodnoty v rozmedzí 1 – 294 %, v absolútnych hodnotách prírastok 0,2 – 340 ha. Úbytok 0,5 ha nastal vo VMČ Záhorská Bystrica. Vysoké prírastky VP vzrástli vo VMČ Čunovo v súvislosti s vodnou zdžrou Hrušov, kde sa geodetickým meraním dodatočne zameriavali plochy určené na ochranné pásmo, v skutočnosti je na tomto území lužný les. Vodná zdžz Hrušov je technickou súčasťou vodného diela Gabčíkovo – Nagymáros. Tieto merania sa výrazne prejavili vo VMČ Čunovo a Jarovce, v menšej miere Rusovce.

Koeficient rastu **zastavanej plochy** (ZP) v roku 2011 vzhľadom na rok 2001 dosiahol kladné hodnoty v rozmedzí 6 – 56 %, v absolútnych hodnotách prírastok 3 ha vo VMČ Devín a 116 ha vo VMČ Vajnory. Prírastok zastavanej plochy (ZP) je v priamej závislosti s úbytkom poľnohospodárskej a ostatnej plochy.

Koeficient rastu **ostatnej plochy** (OsP) v roku 2011 vzhľadom na rok 2001 dosiahol kladné hodnoty 4,8 % vo VMČ Devín a 93,6 % vo VMČ Záhorská Bystrica. Záporné hodnoty koeficientu rastu dosahovali rozpätie 3,1 – 53,4 %,

v absolútnych hodnotách 12 - 348 ha (VMČ Čunovo). Úbytok ostatnej plochy sa prejavil v prírastku zastavanej plochy.

Tab. 1. Úbytok, resp. prírastok plôch vo VMČ Bratislavy za roky 2001 – 2011 (v %)

Table 1: Loss, respectively. growth areas in rural areas of the city parts Bratislava for the years 2001 – 2011 (in %)

VMČ Bratislava	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vajnory	-3,85	0,00	0,01	-0,02	0,03	-3,83	0,00	-0,02	8,53	-4,68
Devín	-0,09	-0,37	-0,10	-0,03	-0,11	-0,70	-0,14	0,10	0,19	0,54
Záhorská Bystrica	-2,31	-0,03	0,69	-0,53	0,44	-1,74	-0,41	-0,01	0,51	1,65
Čunovo	2,60	0,00	0,13	-3,85	0,00	-1,12	0,03	18,25	2,01	-19,17
Jarovce	-2,02	0,00	-0,27	-0,67	0,00	-2,96	0,00	3,44	2,58	-3,06
Rusovce	-0,87	0,00	0,18	0,00	0,44	-0,25	0,00	0,03	0,69	-0,47

Zdroj: magistrát hl. mesta Bratislava, vlastná úprava

Poznámka: 1 – orná pôdy, 2 – vinice, 3 – záhrady, 4 – ovocné sady, 5 – trvalé trávne porasty, 6 – poľn. pôda, 7 – lesné pozemky, 8 – vodné plochy, 9 – zastavané plochy, 10 – ostatné plochy

Rozčlenená PP na ornú pôdu, vinice, záhrady, ovocné sady a trvalé trávne porasty boli hodnotené rovnakou metodikou. Chmeľnice na území Bratislavy sa neeviduujú.

Hoci je **orná pôda** hlavnou zložkou PP, vývoj bol mierne odlišný, nakoľko koeficient rastu mal vo VMČ Čunovo kladné hodnoty v roku 2011 vzhľadom na rok 2001 vo výške 4,38 %, v absolútnych hodnotách prírastok 33 ha. V ostatných VMČ koeficient rastu dosahoval záporné hodnoty v rozmedzí 1,3 – 12,6 %, v absolútnych hodnotách v rozmedzí 1,2 – 102 ha (min. VMČ Záhorská Bystrica).

Na území pravobrežných VMČ kategóriu **vinice** neeviduujú, nakoľko pestovanie vinnej révy v tejto lokalite nemá tradíciu. Záporné hodnoty koeficientu rastu sa objavili vo VMČ Devín 7,7 % a Záhorská Bystrica 25,5 % v sumárnej hodnote 4,6 ha, vo VMČ Vajnory prírastok činil v absolútnych hodnotách 152 m².

Kategória **záhrady** mala kladné hodnoty koeficientu rastu v troch VMČ Čunovo, Rusovce a Záhorská Bystrica v rozmedzí 7,6 – 23,9 %, v absolútnych hodnotách 2,5 – 30,3 ha. Záporné hodnoty dosiahli VMČ Devín, Jarovce a Vajnory v rozmedzí 0,4 – 20 %, v absolútnych hodnotách v rozmedzí 0,3 – 5,6 ha.

Nepriaznivý stav sa prejavil v kategórii **ovocné sady** vo VMČ Čunovo v ktorej prišlo k zlikvidovaniu všetkých sadov - celkom 71,6 ha. Rovnako

nepriaznivé záporné hodnoty dosiahol koeficient rastu v ďalších štyroch VMČ Devín, Jarovce, Vajnory a Záhorská Bystrica v rozmedzí 0,8 – 32,7 % , v absolútnych hodnotách 0,2 – 29 ha, vo VMČ Rusovce sa ovocné sady nevyskytujú.

V poslednej kategórii **trvalé trávne porasty** naopak koeficienty rastu dosahovali kladné hodnoty v rozmedzí 2,6 – 102,8 %, v absolútnych hodnotách 0,3 – 14,4 ha. VMČ Devín mala jediná úbytok v celkovej hodnote 1,5 ha.

Hlavné procesy a dopady vplývajúce na zmenu využitia zeme vo VMČ Bratislava

Koncepcia tvorby územného plánu je v priamej závislosti na zmeny využitia zeme, ďalej suburbanizačné procesy. Tieto zmeny sa nevyhnutne prejavujú aj v katastry nehnuteľností, ktorí je spojený s informačnou databázou pre zmenu využitia zeme (Halás, 2006).

Nová Urbanistická koncepcia vo vyjadrení všetkých vzťahov a oblastí ohraničeného územia je východiskovým materiálom pre dokument Stratégia rozvoja hlavného mesta SR s prijatou víziou a schválenými dlhodobými platnými strategickými cieľmi rozvoja Bratislavy. Do tohto dokumentu sa premietajú aktualizované zákony a nariadenia, rešpektovanie VZN mestského zastupiteľstva pri tvorbe ÚPN a potreba zohľadnenia a rešpektovania v súlade s medzinárodne určenými investičnými aktivitami, strategickými materiálmi, kam zaraďujeme štúdiu podunajského priestoru – Regionálne a územné aspekty rozvoja podunajských krajín vo vzťahu k EÚ, Európsku perspektívu priestorového rozvoja dokument Pro Danube 2010, trilaterálne spracovávaný dokument JORDES+ (spoločná stratégia rozvoja regiónu Bratislavy – Győr – Viedne), nové medzinárodné dokumenty na ochranu prírody spracovávané po roku 2000.

Skúmané územie VMČ z hľadiska využitia zeme považujeme za vidiecke, čo nám potvrdzuje aj vysoký stupeň ukazovateľa využitia zeme v pôdohospodárstve (poľnohospodárska, lesná a vodná plocha), podľa bývajúceho obyvateľstva zamestnaného hodnotiť územie ako vidiecke nemôžeme. Spoločenský tlak na zaberanie poľnohospodárskych plôch do budúcnosti na výstavbu je vo všetkých skúmaných VMČ.

Územné plánovanie je procesom dlhodobým, vytvára predpoklady pre harmonický rozvoj v súlade s tak často uvádzaným pojmom trvalo udržateľného rozvoja s dopadom na ochranu prírody, krajiny, životného prostredia, za predpokladu rastu všetkých zložiek mesta v stredoeurópskom priestore. ÚPN koncepcie rieši využitie zón mesta, pričom každá zóna má priradenú určitú funkciu s výhľadom na budúce využitie zeme. ÚPN zohľadňuje prognózy budúceho vývoja sídla a na jeho tvorbe sa zúčastňujú subjekty dotknuté jeho pôsobením. Z podstaty zákona sa tvorby zúčastňuje štátna správa, samospráva, pasívni občania prostredníctvom poslancov samospráv, aktívne vystupujúci občania, záujmové skupiny (developeri, podnikatelia), odborná verejnosť, všetci

ktorí sa snažia presadiť svoje záujmy. Pred definitívnym schválením územného plánu je lehota, v rámci ktorej sa dotknuté subjekty môžu vyjadrovať ku zmenám.

Na území hlavného mesta Bratislavy je v platnosti územný plán schválený mestským zastupiteľstvom č. 123/2007 dňa 31. 5. 2007, ktorého záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením hlavného mesta SR Bratislavy č. 4/2007 (Územný plán hlavného mesta Bratislava, 2007). V súčasnom období je potrebné schváliť nový, v júli 2010 hlavné mesto oznámilo začatie obstarávania územnoplánovacej dokumentácie, ktorej lehota sa predĺžila do novembra 2010.

V expertnom rozhovore s pracovníkmi na oddeleniach územného plánu a rozvoja na jednotlivých mestských častiach, ktorí riešia konkrétne zmeny a dodatky ÚPN, vydávajú stavebné povolenie, títo považujú súčasný stav za pomerne komplikovaný. Fáza presadzovania zmien a dodatkov ÚPN je v súčasnosti časovo a organizačne veľmi zdĺhavá. Rozhodnutia dotýkajúce sa priestorových zmien na území VMČ musí byť v súlade a v znení s platným ÚPN, ktorý je už dnes zastaraný. Rozvojové územia určené na výstavbu v súčasnej podobe ÚPN nepostačujú požiadavkám trhu. Suburbanizačné procesy zasahujúce do periférnych oblastí súvisia s migráciou obyvateľstva s najväčším pracovným trhom na území Slovenska. Jednou z dôležitých úloh samospráv je rozvoj komunikačnej infraštruktúry na minimalizovanie nákladov s prevádzkou sídelného systému, na vyjadrenie vôle subjektov pri predkladaní návrhov zmien ÚPN v organizácii svojho priestoru.

Mapa 1: Orná pôdy v mestských častiach Bratislavy v r. 2001

Map 1: Arable land in parts of the city Bratislava in 2001

Mapa 2: Orná pôdy v mestských častiach Bratislavy v r. 2011

Map 2: Arable land in parts of the city Bratislava in 2011

Mapa 3: Vodné plochy v mestských častiach Bratislavy v r. 2001

Map 3: Water areas in parts of the city Bratislava in 2001

Mapa 4: Vodné plochy v mestských častiach Bratislavy v r. 2011

Map 4: Water areas in parts of the city Bratislava in 2011

Záver

V rámci územnosprávneho členenia bola Bratislava rozdelená do 5 okresov, v rámci ktorých pôsobilo a pôsobí 17 samosprávnych mestských častí a z nich sme vytypovali podľa určitých kritérií vidiecky charakter. Za základ sme brali využitie zeme v primárnej sfére, taktiež niektoré ďalšie kritéria týkajúce sa intraurbánnej štruktúry. Tak sme vyčlenili 6 VMČ - Devín, Záhorská Bystrica, Vajnory, Čunovo, Jarovce, Rusovce u ktorých sme sledovali zmeny využitia zeme za obdobie rokov 2001-2011. Všetky VMČ spĺňali aj kritérium periférnosti, nachádzali sa na okraji k.ú mesta.

U všetkých VMČ sa potvrdila hypotéza o úbytku poľnohospodárskej pôdy, z ktorej najviac ubudli v rámci ornej pôdy. U všetkých VMČ bolo zaznamenaný prírastok zastavaných plôch a v dvoch VMČ – Čunovo a Jarovce prírastok vodných plôch. Všeobecná tendencia ukazuje o ešte väčšom ubúdaní pôdohospodárskych plôch na úkor ostatných, ktoré postupne prechádzajú do zastavaných plôch s rôznou funkciou, kde bude prevažovať obytná, rekreačná a podnikateľská funkcia. Pri hospodárení so zvereným majetkom plôch možno vidieť nasledovné smerovanie. Rozhodnutiami VMČ a hlavného mesta SR Bratislavy, nedošlo k významným zmenám pôsobiach na ovplyvnenie zmien využitia zeme. Výmery jednotlivých druhov plôch majetku zverného do správy

VMČ činia z celkovej výmery RMČ v rozmedzí od 0,01% do 3,08% a majetok hlavného mesta SR v katastri VMČ od 0,01% do 3,52%. Temer vo všetkých plochách prišlo k nárastu. Najmenšie zmeny sa dotýkali vodnej plochy. Najväčšie zmeny v lesných plochách však nemali za následok zvýšenie celkovej výmery, iba zverenie tejto plochy do správy VMČ. Príčin nárastu plôch môže byť viacero. Zmeny nastávajú pozemkovými úpravami, priradovaním pozemkov odúmrt'ami bez dedičov, a v súčasnosti najvýraznejšie zmeny s dopadom na zvyšovanie v identifikácii majetku nezistených vlastníkov v rámci Regionálnej evidencie obnovy pozemkov na území celej republiky.

Významnejším činiteľom ovplyvňujúcim zmeny využitia zeme sú rozhodovacie procesy poslancov samospráv a poslancov magistrátu hlavného mesta pri tvorbe nového územného plánu. Rozvoj mesta prebieha veľkým tempom a nové investičné zámery si vyžadujú zapracovanie všetkých doplnkov a zmien do nového plánu. Územný plán je rešpektovaný a záväzný pre vydávanie stavebných povolení.

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/1247/12 „Socioekonomicky a kultúrne podexponovaná rurálna krajina ako fenomén aktivizácie pre humánnu geografiu“.

Literatúra

Bičík, I. – Kupková, L. 2006: Vývoj využítí plach v Pražském městském regionu. In Sociální geografie Pražského městského regionu. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje pp. 100-102. ISBN 80-86561-94-1.

Džupinová, E. a i. 2008: Periférnosť a priestorová polarizácia na území Slovenska. Geo-grafika. Bratislava. s. 186. ISBN 978-80-89317-06-6.

Halás, M. 2006: Územné plánovanie, VŠ skriptum, PRIF UK Bratislava, Geografika s. 72, ISBN 80-969338-6-8.

Halás, M, Spišiak, P. 2006: Diverzifikácia aktivít vidieckych obcí Slovenska na základe prírodného a socioekonomického potenciálu. In: Sborník Konference Venkovská krajina. ZO ČSOP Veronica Brno. s. 134-138. ISBN 80-239-7166-2

Kol. 2007: Územný plán hlavného mesta Bratislava. Útvár hlavného architekta Bratislava.

Spišiak, P., 1994. Niektoré problémy pohraničných obcí (Rusovce, Jarovce, Čunovo – časti Bratislavy a obcí v Bielych Karpatoch). Geograf. Informácie č.3, Katedra geografie Pedag. Fakul. UKF, Nitra, pp. 30-35.

Spišiak, P. 1999. Využitie zeme Bratislavy v rôznych regionálnych dimenziách. In: Teoreticko-metodologické problémy geografie, príbuzných disciplín a ich

aplikácie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. 1999. ISBN 80-223-1434-X. s. 256

Šveda, M. 2011: Suburbanizácia v zázemí Bratislavy z hľadiska analýzy zmien krajiny pokrývky. Geografický časopis, 63, 2, 155-173.

LAND USE CHANGES IN PERIPHERAL RURAL AREAS OF THE CITY PARTS BRATISLAVA

Summary

The paper discusses land use changes in the peripheral rural areas of the city parts Bratislava – Devín, Záhorská Bystrica, Vajnory, Čunovo, Jarovce, Rusovce between the years 2001-2011. Several criteria were specified for identification of the rurality of the city parts – low population density, large proportion of agricultural land (arable soil, forested soil, water areas), specific culture (religiosity, education structure) and economic structure (employment in the primary sector). The Summary of the land type areas (ÚHDP) per year was the main source of data. Further we interviewed several subjects regarding the land use changes. Clearly, the research confirmed the suburban tendency of the selected city areas. The most significant increase of suburbanisation was recorded in the Vajnory city area, further Jarovce, and Čunovo. Specialisation was observed in that water areas of different utilisation increased (energetics, transport and tourism, irrigation). This occurred against agricultural soil and also other land use types.

Mgr. Blažena Hógelová

E – mail: blazenahogelova@hotmail.com

Mgr. Marián Kulla, PhD.

Ústav geografie, Prírodovedecká fakulta UPJŠ

Jesenná 5, 040 01 Košice

E – mail: marian.kulla@upjs.sk

prof. RNDr. Peter Spišiak, CSc.

Ústav geografie, Prírodovedecká fakulta UPJŠ

Jesenná 5, 040 01 Košice

E – mail: peter.spisiak@upjs.sk